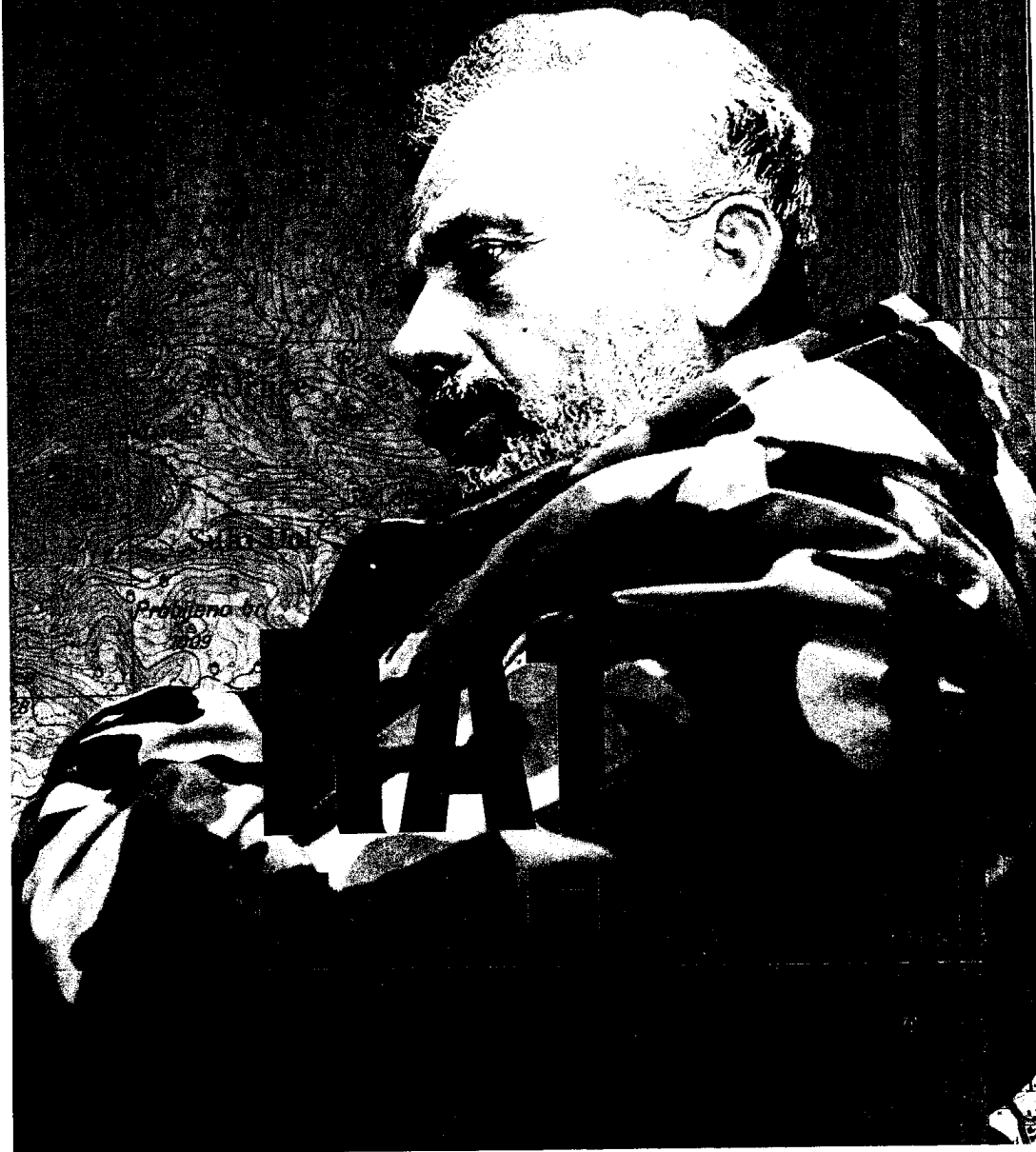

Ratna sjećanja

Generala **ALAGIĆA**

*Nedžad LATIĆ i Zehrudin ISAKOVIĆ
RATNI MEMOARI MEHMEDA ALAGIĆA
RAT U SREDNJOJ BOSNI*

Izdavač:
BEMUST Zenica

Za izdavača:
Mustafa BEĆIROVIĆ

Lektor:
Sabina ŠEHOVIĆ

DTP:
ABC FABULAS, Zlatko EMINAGIĆ

Dizajn naslovne strane:
ABC FABULAS, M.S.ŠTRIKA

Štamparija:
"GRIN" Gračanica

RA
R

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine,
Sarajevo

UDK 355.45(497.6)"1992/1995"(047.53)

LATIĆ, Nedžad

Rat u Srednjoj Bosni : ratna sjećanja generala Alagića /
Nedžad latić, Zehrudin Isaković. - Zenica : Bemust, 1997. -
131 str. : ilustr. ; 24 cm.

1. ISAKOVIĆ, Zehrudin 2. ALAGIĆ Mehmed

Na osnovu mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta,
br. 02-413-2835/97 od 26. juna 1997. godine ova knjiga je oslobođena poreza
na promet proizvoda i usluga.

PRVE KOKARDE U KASARNAMA

Ispričajte nam detaljnije dojmove o Vašim posljednjim danim u JNA - kada ste primijetili da "nešto nije u redu"?

Već u to vrijeme, negdje 1990., u kasarnama su se počele pojavljivati kokarde. Pokušavao sam to iskorijeniti, međutim, išlo je veoma teško. Sjećam se, trebao sam pripremiti jedinice za smotru koju je imao izvršiti Milošević. U sebi sam rekao: "Vala, ti me nećeš postrojavati!" Bio sam u Beogradu, u Komandi Štaba, kad je pokrenut tajni plan "Avala 1". Uvodnu besjedu u ime Predsjedništva dao je Raif Dizdarević. Prema tom planu, u simulaciji sukoba, ja sam na suprotnoj strani. Imao sam ulogu komandanta "Ruske divizije". E tad mi je bljesnulo, čim se počelo sa razradom tajnih planova i dokumenata — shvatio sam kakva su vremena došla! Jedan za drugim, pokretani su novi tajni planovi "S1" i "S2" koji su pretpostavljali napad Varšavskog saveza, odnosno NATO-a. Ono što me zabrinulo jeste što smo tretirali liniju Karlobag — Karlovac — Virovitica. Nastavak su bili planovi "Avala 2 i 3". Razrada planova nije ostala samo na papiru, nego su komande izišle na teren i kod mog prijedloga rasporeda bataljona, sukobio sam se sa tadašnjim načelnikom Životom Panićem. Bio sam major i moj prijedlog nije prošao. Nisam mogao shvatiti — sa vojnog aspekta — da se ne brani teritorij Slovenije! To mi se razjasnilo tek poslije one čuvene sjednice CK SKJ kad su Slovenci istupili. Bio sam udaljen sa sastanka. To je bitno utjecalo na moju odluku o povlačenju iz JNA. Duboko sam bio uvjeren da JNA više neće moći odgovoriti zadatku. Da se ostalo samo na razradi plana "Avala 1" i da nije došlo do njegove razrade u "Avala 2" i "Avala 3" što sam sa jedinicama vježbao u dolini Drave, vjerovatno su drugi vježbali oko Zadra, ja ne bih

shvatio za kakve se zadatke sprema JNA. "Avala 2" tretirala je širi dio od granice sa Madarskom pa do Psunja, Papuka, Bilogore i dio prema Zagrebu. Moja oficirska karijera sasvim slučajno kretala se tako da sam odlično shvatio šta će se desiti. I tema mog diplomskog bila je napad jedne oklopno mehanizovane brigade radi izbijanja klina od Bihaća preko Karlovca na Kupu i Koranu. Svojim diplomskim, u jednom njegovom segmentu, bio sam ukomponiran u tu zacrtanu liniju "Velike Srbije". Nekim starješinama, Bošnjacima, pokušao sam ukazati na moje slutnje. Međutim, većina njih me razuvjeravala: "Ti si budala". Neki od njih i danas su u Subotici. I u toku rata pokušavao sam stupiti u kontakt sa tim starješinama, ali bezuspješno.

im u JNA -

pojavljivati
 ova teško.
 ao izvršiti
 Bio sam u
 "Avala 1".
 prema tom
 sam ulogu
 počelo sa
 i vremena
 52" koji su
 no što me
 Virovitica.
 tala samo
 orijedloga
 i Životom
 n mogao
 ije! To mi
 Slovenci
 ju odluku
 eće moći
 " i da nije
 dnicama
 ja ne bih

MILAN UZELAC INTERVENIRA
DA ME ČETNICI PUSTE IZ ZATVORA

U međuvremenu, JNA je zaratila prvo protiv Slovenije, a potom i Hrvatske? Kako je protekao taj period Vašeg života?

Supruzi sam rekao da neću više biti vojnik. Ona se zaprepastila. Upisao sam menaderski kurs i bavio se trgovinom. Koristio sam vojnu knjižicu i putovao po Krajini. U Banjoj Luci politički problemi nisu se tako jasno očitavali kao u njenoj okolici. Pokušavao sam se uvjeriti u svoje pretpostvake. Sve mi je govorilo da sam bio u pravu. Ali pokušaj mog uvezivanja na eventualnom vojnom organiziranju Bošnjaka i Hrvata u Banja Luci nije išao dobro. To me navelo na pomisao da — ili su naše pripreme bile pod jakom konspiracijom, ili ih nikako nije ni bilo. Tada je moja adresa još bila u Vojvodini pa me nisu mogli naći u banjalučkom Vojnom odsjeku. Izbjegao sam prvi talas hapšenja. Međutim, ubrzo su me ipak primjetili i uhapšen sam u augustu 1992. U gradskom SUP-u me nisu ispitivali, već su me crvenim *golfom* prebacili u Sanski Most. Moj brat, koji je živio u Sanskom Mostu, također je uskoro uhapšen. Bio je rezervni oficir. Mene su na tim ispitivanjima teretili za tri stvari; da sam učestvovao u "pripremanju i organiziranju pobune", da sam se nalazio u Štabu *Zelenih beretki*, i za "verbalni delikt" koji sam počinio na jednoj dženazi tvrdeći da će se JNA raspasti. Sjećam se dobro ćelije 4 u kojoj sam se nalazio. Tek poslije sam saznao da je general Milan Uzelac intervenirao da me puste na slobodu, ali bez dokumenta. To je značilo da sam slobodan, ali da ne mogu otići iz grada. Bio sam još 15 dana u gradu. Tek pred napad na općinu, koji se desio 19. maja 1992., imao sam razgovor o odbrani sa Šabićem, Ključaninom i Osmančevićem. Nisam

—
zna
sm
rac
oru
je l
svi
goc
san
Gra
rao
bor
san
"pu
poc

I
I
v
r

Pat
na
tiku
sna
onc
ima
izm
San
valc
gdje
Bih:
sam
će
Kor

pirijući
nimos-
sti koš
sprem-
g svog
nekima
arodne
politike
stao je
etka, da
icira —
bile su
vatljivo
anas su
doveo.

DOLAZAK U TRAVNIK

Za prvi ozbiljniji vojni angažman birate Travnik. Zašto?

Da, u Travnik sam otišao svojom odlukom. Možda će vam izgledati čudno, ali to je bio moj prvi dolazak u Travnik u životu. Dobro pamtim, bio je 13. januar 1993. godine. Javio sam se personalcu u kasarni: "Zemljače, javljam ti se dobrovoljno i mogu biti sve — od vojnika do komandira." Tražio mi je papire o vojnoj spremi. Imao sam čin potpukovnika. Kompletna lična dokumentacija bila mi je u torbi. Otišao sam u Visoko gdje upoznajem Fikreta Ćuskića, Sakiba Mahmudjina i Envera Hadžihasanovića. Kasarna nije bila uvojničena. Moj prvi zadatak bio je da uvojničim tri bataljona. Kad sam postrojavao *Treći bataljon*, jedan čovjek dobio je iz stroja: "Šta hoćete vi komunjare? Hoćete fotelje!" Oštro sam uzvratio tom borcu da dođe na moje mjesto, a ja sam otišao na njegovo: "Ti ne možeš biti na mom, a ja mogu biti na tvom mjestu!", odgovorio sam mu. Taj momenat uzimam kao prvi vojnički korak u Armiji BiH. Odmah sam započeo sa obukom starijeh. To su bile neke vrste seminara. Marta mjeseca 93. izveli smo kompletnu brigadu na visočko ratište. Fikret Ćuskić je bio komandant *17. krajiške*, načelnik je bio Lepirica, a ja sam vodio operativu. Smatram da je to bilo prvi put u našem ratu da jedna brigada djeluje kao cjelina. Praktično smo to pokazali na terenu. Bila je to formacija sa tri jaka bataljona. Tada smo parirali najžešćim napadima četnika u njihovim pokušajima da uđu u Visoko.

STVARANJE OG BOSANSKA KRAJINA

Imali smo brojne jedinice stražarskog tipa na terenu, novina je, međutim, da smo tada ugradili više drveta i zemlje na linijama nego što je urađeno tokom cijelog rata na tom prostoru. To su bili prvi elementi priprema za ozbiljan rat sa četnicima. Na tim prostorima linije se nisu ni mijenjale i mislim da su ove radnje koje sam naveo presudno uticale na to. Ćuskić će se tada vratiti sa godišnjeg odmora iz Rijeke. Dogovoreno je da se formira Operativna grupa Bosanska krajina u čiji bi sastav ušle jedinice Sedme, Sedamnaeste, Dvadeset sedme, Trideset sedme, što je pokazatelj linije ustrojstva Armije BiH na ovom prostoru. Naredba za formiranje OG Bosanska krajina izdata je 27. februara. Rasim Imamović bio je došao iz Zagreba sa nekom naredbom da formira motoriziranu banjalučku brigadu sa sjedištem komande u Zagrebu. To je bilo prvo naše sretanje od 1979. godine. Nagovorio sam ga da ode u Mehurić, gdje je bilo dosta izbjeglica iz Kotor-Varoši, da radi na okupljanju 27. brigade. Mislim da sam došao u najgore vrijeme. Armija je nastojala da fuzionira jedinice, bilo je naredbi, ali njihova realizacija bila je slaba. Ustrojstvo i uvojničavanje jedinica dalo je rezultat na Visokom.

Dr
sjeve
Bihar
Razr
papi
bošn
ljude
su m
jedin
dove
Vanc
sam
dijeli
zasta
"Ko
zajec
da n
uzvr
podr
spos
reak
nast
mož
Tuđ
Trav

"OKRENUTI SVIJEST KA SJEVERU"

1. novina je, ama nego što prvi elementi nije se nisu ni lno uticale na Dogovoreno bi sastav ušle *sedme*, što je . Naredba za im Imamović motoriziranu je bilo prvo Mehurić, gdje i 27. brigade. t da fuzionira t. Ustrojstvo i

Drugi zadatak mi je bio vratiti ljudima ideju o preusmjeravanju prema sjeveru, ideju o povratku kući. Vladao je sindrom Jajca. Sva Krajina, osim Bihaćke, bila je pala. Ljudi su gledali da bježe preko Hrvatske u Evropu. Razmišljali smo da neke jedinice prebacimo u Bihać. HVO je štampao papire kao putne isprave. Uzak prostor, nestašica hrane i smještaja u bošnjačkim naseljima pogodovali su tome. Tvrdio sam da je bitno imati ljude u stroju. Oficiri HVO-a, koji je tada još saradivao sa nama, žestoko su mi zamjerali što tako oštro idem sa mobiliziranjem. Koncentrirao sam jedinice u Travniku na temelju ideje okretanja prema sjeveru. Tako sam doveo *305. jajačku*. Tada me je posjetio ambasador Tibo, bio je aktualan Vance-Owenov plan. "Ovdje će pasti taj plan, gospodine Tibo", rekao sam mu, "Ovdje će pasti Herceg — Bosna". Kasarnu u Travniku još smo dijelili sa HVO-om. "Dvije vojske ne mogu biti u jednoj kasarni, niti dvije zastave", rekao sam Gaši, komandantu HVO-a, "Ti ćeš ići iz kasarne". "Ko si ti da vršiš mobilizaciju ljudi u Travniku?", pitao me je. "Ako se zajedno želimo tući protiv zajedničkog neprijatelja, treba vam biti drago da nas ima što više mobiliziranih! Zašto se mobilizaciji toliko protivite?", uzvratilo sam kontrapitanjem. Neki krugovi u Vojnom odsjeku tiho su podržavali taj hrvatski stav. Ja sam nastupao oštro: "Sve i jedan vojno sposoban Bošnjak ići će u stroj", prijetio sam im. Eto, takve su bile prve reakcije na moju ideju "okretanja prema sjeveru". Ali ja sam marljivo nastavljao sa radom. Imao sam nekoliko komparativnih prednosti, a možda je bila jedna od najvažnijih to što sam bio nepoznanica i za Tuđmana i za Miloševića, pa i za našu stranu. Bog je htio da dodem u Travnik, područje koje su Tuđman i Milošević već bili riješili u prego-

↑
 vorima. Upao sam u nekakva već definirana stanja i relacije. Tudman i Milošević, ponavljam, na tim prostorima već su se bili dogovorili. To sam kasnije i obavještajno uhvatio. Sredstvima veze razgovarali su "Akumulator" i "Kurbla", "Akumulator" je bio Blaškić u Vitezu, a "Kurbla" je bio četnički komandant na Vlašiću. Ima li su stalne kontakte i veze. Ostala im je nedefinirana linija tu negdje južno od Turbeta, linijom: špic Opaljenika — Hajdučke vode — Gradina — Komar, odnosno Vučjak, zatim Donji Vakuf — Kupreška vrata. Bila je to jasna linija dodira Hrvata i Srba. Ostali su još njeni mali okrajci. Hrvatima je trebalo presijecanje linije Lašvanske petlje i Ovnaka, dok su Srbi trebali izići iznad Mehurića, prema Kosovnjaku i Pišanoj jelici prema Žepču. Uz to se još predviđalo spajanje Busovače i Kiseljaka i dolazak četnika na Gradinu kod Visokog. Tako Lašvanske regije i ovog dijela srednje Bosne za nas više ne bi bilo. Jedan četnički komandant nudio mi je velike stvari da ih pustim na Gradinu kod Turbeta. "Nikad na vas metka opaliti nećemo.", tvrdio je. Stvari su se, međutim, kako znamo, odvijale malo drukčije.

K
 U
 pros
 podi
 na l
 Bošr
 Hasz
 med
 svoji
 ličnc
 kont
 dobi

KLINOM RAZBITI ČELIČNI ZAGRLJAJ OKUPATORA

U Travniku ste, dakle u srednjoj Bosni. Kakav je bio, vojnim terminima rečeno, taktički položaj jedinica Armije BiH u tom području?

Naš geostrateški položaj u to vrijeme bio je veoma nezavidan. Četnici su u tim trenucima realizirali glavninu strateških pozicija, a Hrvati su političkim strukturama premrežili prostor koji je trebao biti definitivno hrvatski. Oni su tada jednostavno čelnike HDZ-a pretvarali u komadante HVO-a, a politički prostor pretvarao se i u vojni. Procjenjujući ukupnu stratešku situaciju u BiH, došao sam do zaključka da se samo klinom iz sredine, dakle iz srednje Bosne, mogao razbiti njihov zagrljaj. To je bilo vrlo važno ostvariti, kasnije smo i uspjeli. Zato danas mislim da je na ovim područjima spriječena definitivna podjela Bosne.

Stvaranje *Operativne grupe Bosanska krajina* smatram embrionom uvojničavanja naše Armije. Ona je u sebi imala samo dvije brigade, *Sedmu muslimansku* i *Sedamanaestu krajišku*, ali ta vojna formacija za vrlo kratko vrijeme uspjela je djelovati u Travniku, Zenici i Kačunima. Namjeru neprijatelja da ovlada dolinom Lašve, konkretnije linijom Travnik — Vitez — Lašvanska petlja i Kiseljak — Fojnica — Busovača, spriječila je ova mobilna vojna formacija. Boj na Sebešiću udžbenički je primjer filozofije ratovanja ove grupe. Naša taktika sastojala se od ulaska dijela snaga u pozadinu i stvaranja uvjeta za napad sa kružne osnove. Čitao sam u Globusu isповijest jednog borca HVO-a koji se borio na Sebešiću, pa je pobjegao. On tvrdi da je Sebešić napadalo pet brigada. Istina je da su samo tri bataljona napadala Sebešić. I pored kašnjenja jednog voda, akcija se završila za 45 minuta.

Set

Jes

Jes

Zn:

Nikog

Kal

Rat

bezus

stvarn

poviće

stalno

mjesti

sam sl

potpu

Hotelu

školi,

procije

potvr

Tog

predst

slavlja

prema

Istjera.

gi je opalio
a prihvatio.
džamiju u
atak sukoba
bili izvršili

U OČEKIVANJU NAPADA HVO-a NA TRAVNIK JEDINICE OG BOSANSKA KRAJINA BILE SU PLANSKI TAJNO RASPOREĐENE

Međutim, prije nego što nastavim o ovim sukobima, podsjetiću vas, pa i sebe evo ovom prilikom podsjećam, odluka da preuzmem *OG Bosanska krajina* donesena je na sastanku u Plavoj vodi u Travniku. Upravo tada neke naše jedinice vratile su se sa visočkog ratišta. Hadžihasanović mi je telefonom naredio da preuzmem komandu nad Grupom, i rekao da će u njen sastav ući dio jedinica iz tadašnje *OG Zapad*, a to su *306.*, *325.*, *312.* i *308. brigada*, dok je *305. brigada* već ranije potčinjena *OG Bosanska krajina* kao i *7. muslimanska* i *17. krajiška*. Kasnije će nam se pridružiti još *27. brigada*, koja je bila u formiranju, i *705. jajačka*.

Znači, u očekivanju napada HVO-a na Travnik, mi smo već u tajnosti planski rasporedili snage, ne samo unutar grada već na cijelom prostoru. Naprimjer, na Vilenici smo imali snage iza leđa HVO-a, a da oni to nisu znali. Također, bili smo spremni za zauzimanje položaja prema četnicima u slučaju da ih HVO napusti. Najslabiji momenat u borbama bio je uvezivanje *312.* i *306.* koje su bile na tom zadatku. Zato sam se, kad je grad raščišćen, negdje oko 13 sati, sa jednom bijelom kobilom, uz stijene pokraj crkve Sv. Ive, probijao za Maline. Put od Doca do Mosora bio je pod kontrolom HVO-a, dakle nije bilo fizičke komunikacije, a zbog sporosti djelovanja jedinica *306.*, bojao sam se izbijanja četnika na Grabovac i uvezivanje sa HVO-om ispred Mosora na prostoru Doca. Tu je poginuo načelnik Štaba Selmanović. To bi bio kraj borbi i potvrda one teze da se četničke snage spoje sa HVO-om na Ovnaku prema Zenici. U Mosoru sam našao samo jednog efendiju. Pokazao mi je gdje su mještani i tražio sam da krenemo na pravcu Malina i Bukovice.

upra
odlu
neza
uvije
zahtj

PROBOJ KOD KRIŽANČEVA SELA
PRIMORAO JE HVO NA PRIMIRJE

Bitkom za Travnik otpočinjete stvarni rat sa HVO-om u srednjoj Bosni. Zanima nas koji ste to ključni potez povukli kad ste primorali HVO na mirovne pregovore ?

Mislim da je naš proboj kod Križančeva Sela bio presudni naš vojni pritisak da se HVO primora na potpisivanje primirja. Takav ishod rata u srednjoj Bosni, dakle potpisivanje primirja sa njima, nama je i odgovarao. Tada su Hrvati stvarno i potpisali primirje.

Neki su skloni spekulirati da ste Vi i Ćuskić, kao "alfa i omega" Armije BiH na tim prostorima, posebno kao Krajišnici, vodili računa da ne uzmete Vitez, zbog toga što je Bihać bitno ovisio od ponašanja Hrvatske!

U tom smislu Vitez i Krajina nisu imali veze. Mene je konkretno mučilo pitanje: kud sa civilima ako uđem u Vitez? Da li stvoriti uvjete za predaju, ili omogućiti njihovo kretanje prema jugozapadu, bila je druga dilema. I treća varijanta bila je držati ih u okruženju i pritiskati kako nam priticanja iz Hrvatske ne bi sasvim prestala. Gledajući ukupnu situaciju opredijelili smo se za ovu posljednju procjenu i, umjesto da oslobodimo Vitez, ostavili smo ga da nam služi kao strateški ventil za opskrbljivanje drugih dijelova Bosne. Poznato je kakva i kolika je bila oskudica svega: od hrane do naoružanja. Najveći moj problem, kao komandanta, pri procjeni da donesem odluku o oslobađanju Viteza bio je strah da neću moći kontrolirati vojsku u kontaktu sa civilnim stanovništvom, naročito nakon Ahmića, Stupnog Dola itd. Reflektor svjetske javnosti

Pregov

HRVATSKA JE NA GORNJI VAKUF, PROZOR I JABLANICU POSLALA SVOJIH 13 BRIGADA

Analiza rata u Bosni pokazuje da su se na frontu OG Zapad, na područja Gornjeg Vakufa i Bugojna, mijenjali hrvatski komandanti, dok su u dolini Lašve ostajali isti!?

Mi smo na frontu *OG Zapad* bili angažirani sa dijelovima *17. brigade*, dijelom *705.* Tamo su se smjenjivali Praljak, Petković i Roso. Na tom dijelu ratišta, ja lično, više sam bio uključen dok sam bio komandant *3. korpusa*. Kada je Petkovića smijenio Roso, prešli smo na odgovarajuću taktiku jer smo procijenili kojoj je vrsti taktike on, kao legionar, najviše sklon. On je napadao Vakuf sa leđa, mi smo ubacili dio snaga na prostor Privora jer smo očekivali prodore po dubini, pa čak spektakularne pokušaje ubacivanja diverzanata prema Vranici. Kasnije mi je u razgovoru priznao da mu niko nije polomio zube kao mi na Vakufu. Trinaest hrvatskih brigada išlo je na Vakuf. Sve su imale namjeru da ga zauzmu i izvrše daljnji prodor prema Vitezu. To je bio drugi, a i posljednji, pokušaj Hrvatske da se u srednjoj Bosni riješi pitanje njene podjele koja je bila dogovorena sa četnicima. Tad je bilo kritično na spoju *3. i 4. korpusa*, kod Pridvoraca. Helikopterom sam odletio na Valice i spustio se u sela Privora da bih uvezao snage i osigurao bok. Te linije sam obišao nakon pada Hera.

Moram reći da su tada politički odnosi Bugojna i Vakufa bili opterećeni personalnim sukobima. Jedva sam od Bugojanaca dobio jedan "ZIS" za Privor. Nakon tog mog leta u Privor, naredio sam da se otvori ta helikopterska linija, da bi se izvlačili ranjenici, dostavljala hrana i municija. To je bilo izuzetno teško ratište.

**Možete
noje Bo**

Da. U t
riješana, t
i presijec
situaciju u
Vakufu i
smo reag
onaj čuvc
komanda

Takođe
bila pod
položaj št
i Zavidovi
HVO-om
jničavanju
bih brzim
do izražaj
jedince za

Kakva j

Nakon
bu za op
musliman.
sa ove st

ANICU

OSLOBODITI VAREŠ!

i Zapad, na komandanti,

17. brigade, oso. Na tom komandant 3. odgovarajuću onar, najviše ga na prostor spektakularne i je u razgovoru. Trinaest ga zauzmu i odniji, pokušaj e koja je bila i 4. korpusa, stio se u sela obišao nakon

ukufa bili opa dobio jedan da se otvori ta a hrana i mu-

Možete li se sjetiti tadašnje ukupne situacije na frontovima po centralnoj Bosni!?

Da. U to vrijeme, u 3. korpus trebala je ući OG Visoko. Vožuća nije bila riješena, tako da je prijetila realna opasnost spajanja četnika na Zvijezdi i presijecanje puta koji je vodio za Tuzlu. Na zapadu smo imali lošu situaciju u zoni odgovornosti OG Zapad na pravcu od Bugojna prema Vakufu i posebno, ponavljam, na spoju 3. i 4. korpusa u Privoru. Tad smo reagirali upućivanjem bataljona 705. jajačke u taj kraj. Izveden je onaj čuveni marš preko Zec-planine po snijegu. Prisustvo Dedića, komandanta Jajčana, imalo je veliki značaj za te bitke.

Također, u nepovoljnoj situaciji bila je OG 7JUG, koja je u to vrijeme bila pod komandom 2. korpusa. Tu smo imali nepovoljan taktički položaj što je rezultiralo gubljenjem prostora oko Žepča, Željeznog polja i Zavidovića. Na tom dijelu četnici su, također, nastojali da u saradnji sa HVO-om spoje snage ispred Maglaja. Moj dotadašnji napor u uvodničavanju ljudstva, rad na dodatnom osposobljavanju jedinica, kojima bih brzim pokretima mogao popravljati taktičke položaje, došao je tada do izražaja. Drugi cilj mi je bio skratiti frontove da bih dobio slobodne jedinice za efikasnije napade.

Kakva je bila Vaša uloga u operacijama kod Vareša?

Nakon jednog sastanka u Visokom svojom rukom napisao sam naredbu za operacije za Vareš. Sakib Mahmuljin dobio je zadatak da sa 7. muslimanskom i drugim manjim jedinicama pristupi oslobađanju Vareša sa ove strane. Time smo dobili dosta sigurniju komunikaciju sa 2.

korpusom. Oslobođanje Vareša bila je dosta izvjesna bitka. Međutim, mi smo se pribojavali četničkog proboja na Gredi. Tu smo upotrijebili diverzantski bataljon kojim je komandovao Asim Šuvalić. Također, imali smo problema sa stabiliziranjem linija nakon oslobađanja samog grada.

To je bilo vrijeme najdublje krize u Bosni: zima sa najtežom oskudicom brašna, bila je teška glad, nije bilo municije...

Početak nije bio tako loš. Slijed daljnjih događaja jako je iskomplcirao situaciju za nas. Logistika u *3. korpusu* nije bila pod kontrolom, što je najviše bilo uzrokovano činjenicom da je, umjesto jednog, zapravo, bilo nekoliko logističkih centara. Ta razjedinjenost nije davala mogućnost jednog jačeg zamaha. Nismo imali kompletnog uvida ni u stanje sa hranom, ni u stanje sa municijom. Crno tržište cvjetalo je — tamo je bilo i municije i hrane! To je bio veliki problem. Jednom smo u saradnji sa MUP-om pokušali doći do ljudi koji su nam — crnim tržištem i švercom — destabilizirali stanje. Neki ljudi su se negativno očitovali prema ovoj akciji. Ulazio sam u konflikte.

Budući da smo bili u gotovo bezizlaznoj situaciji, premda sam bio svjestan da bi moglo biti negativnih posljedica, donio sam odluku da se ide na trgovinu sa četnicima na prostoru Meokrnja. To se i obistinilo. Zato sam, kasnije, tu pijacu morao eliminirati vojnim putem. Osim toga, morali smo poduzeti akciju dodatnog naoružavanja jedinica i to puškama koje su na razne načine dospijevale u privatne ruke i ležale neiskorištene. Veći broj pušaka otkrili smo kod ljudi iz Stranke. Na jednoj sjednici IO SDA raspravljalo se o tome i neki diskutanti osudili su našu akciju, nisu bili upućeni i mislili su da se Bošnjaci razoružavaju. Ustvari, radilo se o dodatnom naoružavanju jedinica. Recimo, dosta pušaka nakon pada Jajca završilo je u privatnim rukama, šteta je da te puške budu u kućama u Travniku ili Zenici, a da borci na prvim linijama nemaju nikakvoga naoružanja. Nakon sastanka ja sam zovnuo nekoliko ljudi i poslije mojih obrazloženja da se radi o naoružavanju, a ne razoružavanju, oni su dali podršku akciji koju smo poduzeli. Tada smo nastojali dooružati 705. a u *Sedamnaestoj* ostalo su dva bataljona bez

pušaka
sjećam
strane
municij

To j
odnosi
problem
unutra,
političk
neku n
Suština
obavez
formac
mudar
zadovc
granice

Takv
nih rela
područ
rekao
svakoj

Tada
neki
"mu

Nak
nih fal
služber
Trebalo
to vr
u Most
niz sas
ubio Pe
bilo slu

negdje izvana isplaniran eksces, da bi se otežala moja pozicija, odnosno pozicija komande 3. korpusa.

Prilikom Izetbegovićevog dolaska u 7. muslimansku, gdje je prisustvovao dodjeli ratne zastave, u gradu je jedna naoružana i maskirana grupa pravila incidente! Sjećate li se toga?

Kako da ne! Nekome je bilo jako stalo da Predsjednik ne posjeti jednu jedinicu 3. korpusa. Grupa maskiranih "boraca" sa puškama upadala je u kafiće, razbijali su do čega su došli, a imali su namjeru doći do Komande. Taj problem riješio sam vrlo lahko. U toj akciji moram istaći jednog običnog čovjeka — radi se o Salki Balihodžiću, komadiru u vojnoj policiji. Njemu sam dao naredbu da ih upozori, a zatim razoruža. To je izvedeno bez ijedne ozljede, tako da je taj izrežirani incident, bio brzo neutraliziran. Posjeta Predsjednika nije došla u pitanje. Za mene je ostalo indikativno i vrlo važno, na političkom planu, to da su me na Heliodromu, gdje sam među posljednjima stigao na doček Predsjednika, neki ljudi pitali: Šta ima u gradu?! To je bilo čudno, jer oni nisu mogli znati za incident, a izgledalo je kao da su ga očekivali. O tome Predsjedniku, da ga ne bih bespotrebno opterećivao, nisam ništa rekao. Međutim, bilo je posve jasno da samom vrhu tadašnje zeničke vlasti nisam odgovarao, nisam bio u njihovim "šemama". Govorili su da ih prisluskujem itd. A oni su bili direktno uključeni u šverc sa četnicima preko Bukovice. Ali, bilo je i pozitivnih primjera. Imao sam lijep odnos i svaku podršku Hamdije Kulovića, direktora Željezare, koji je odlično saradivao sa Ezom Arnautovićem, šefom logistike. Alija Alihodžić, direktor Zeničke banke, također je bio od pomoći u finansiranju Korpusa. Mogao sam im naredivati kao da su bili u uniformi. Metalno Zenica bilo je, također, kooperativno. Međutim, sa "privatnicima" je išlo teže. Dugo mi je trebalo da ih privolim da izdvoje pare za Armiju. Kad sam promijenio to njihovo raspoloženje, išlo je veoma dobro.

PRILIKO

Vrijen
prvi p

Krajer
Izetbego

Kako

Nisan
znao niš
tada niš
Razgova
razgovo
baš sam
Krajišnic
rat. Upo
malo slu
skog ka
samo ne
na Vlaši
nisam ir
nepozna
borbe F
Bogu...
sam —

u, odnosno

**je je prisu-
maskirana**

osjeti jednu
padala je u
ru doći do
noram istači
komadiru u
im razoruža.
incident, bio
. Za mene je
la su me na
Predsjednika,
ni nisu mogli
vali. O tome
n ništa rekao.
zeničke vlasti
orili su da ih
: sa četnicima
m lijep odnos
soji je odlično
ihodžić, direk-
anju *Korpusa*.
no Zenica bilo
šlo teže. Dugo
niju. Kad sam

PRILIKOM PRVOG SUSRETA SA IZETBEGOVIĆEM, REKAO SAM
— GOSPODINE PREDSJEDNIČE,
MORAMO PREĆI U OFANZIVNI RAT

Vrijeme u međuvremenu prolazi, vodite bitku za bitkom. Kada ste prvi put ušli u Sarajevo?

Krajem ljeta 1993. godine. Tada sam i upoznao predsjednika Aliju Izetbegovića.

Kako ste gledali na vrh Armije, na visoke oficire?

Nisam znao ko su ljudi u vrhu, nisam znao interne relacije, nisam znao ništa o tome šta se dešava među oficirima u Sarajevu. Od njih do tada nisam dobivao nikakve naredbe, upute, direktive, pomoć, ništa... Razgovarao sam sa predsjednikom Izetbegovićem. Bio je to ljudski razgovor. Rekao sam mu da imam kontakte sa Bošnjacima u Zagrebu, baš sam mu prenio selam od Hasana Čengića. Objašnjavao sam mu kako Krajišnici imaju tradicionalno dobre borce i da moramo preći u ofanzivni rat. Upozorio sam ga i na moj hendikep, jer sam kao oficir bivše JNA vrlo malo službovao na prostorima Bosne, tako da mi je struktura starješinskog kadra sa ovog prostora bila potpuno nepoznata. U životu sam samo nekoliko puta bio u Sarajevu, u Travniku nikada, nikad nisam bio na Vlašiću... Ni sa jednim od oficira koje sam tada sretao — prije rata nisam imao bliske kontakte. Iz toga zaključujem da sam i ja njima bio nepoznat, baš kao i oni meni. Žalio sam se Predsjedniku: Na početku borbe bio sam motiviran odgovornošću prema svom narodu, prema Bogu... i teško sam se snalazio! U tom nesnalaženju i zbunjenosti shvatio sam — ukoliko želim nešto učiniti, moram to činiti sam...

"BIJELI PUT"

U to vrijeme u fokusu je bio konvoj "Bijeli put". Ja sam taj konvoj shvatio kao test naše sposobnosti, koliko čvrsto kontroliramo prostor kojeg smo oslobodili. Kako funkciramo — kao vlast i kao Armija u totalnom prekidu veza, u totalnoj blokadi. Ja sam na konvoju za Bilu želio demonstrirati da smo faktor na tim prostorima, da Bosne ima i da se moraju poštivati zakoni i propisi te države. Svog zamjenika Džemu Merdana odredio sam za rukovodioca cjelokupne akcije. Prvi put u dotadašnjoj historiji ovoga rata HVO smo uspjeti natjerati da bezuvjetno prihvati sve što smo tražili. Radilo se o tome da konvoj produži i za Maglaj. U vezi s tim dosta smo se natezali. Ja nisam htio pustiti konvoj za Vitez dok se prethodno ne osigura pomoć za Maglaj. Ambasadorica Bisera Turković — preko Predsjednika — vršila je strašan pritisak na mene da se konvoj pusti i da se to ničim ne uvjetuje. Onda sam se samo obratio građanima Zagreba, putem naše Ambasade, cilj mi je bio svim ljudima, Hrvatima, koji prate konvoj otkloniti strah od prolaska za Vitez. Ali isto tako, dao sam na znanje da nećemo dozvoliti dotur ubojnih sredstava. Moram reći da uopće nije bilo lahko sve izvesti. Kako osigurati da pomoć dođe i u Stari Vitez? Kako da konvoj prođe u Maglaj? Išli smo metodom ucjena: nema pomoći u Vitez, dok ista ne stigne u Stari Vitez! — i tako...

"Merhametov" konvoj vodio je Šefko Omerbašić, a "Caritasov" gospodin Lang. Lang je noćio u Zenici. Želio sam mu pokazati da kao Hrvat, može slobodno hodati po gradu. Želio sam demantirati time sve ono što su pisale hrvatske novine. Uspješnom operacionalizacijom prolaska konvoja "Bijeli put", demonstrirali smo red i zakon, ali i snagu i organiz-

iranost r
uspjeh l
informac
Vitez.

**Situac
rani u
deblo**

Na to
spavanja
Teslićem
Luke i
hničkim
ih nago
navodno
snimao
vojnički.
nije bilo
jedinica
neki alte
tražio, p
dio jedir
vukove"
Maglaj.
Ploči i E
rizik, ob
dosta na
nastavk
sam die
dobijem
će "vuk
nisam b

iranost naše vojske i policije. To smo dolično demonstrirali. Ključni uspjeh bio je dotur pomoći Starom Vitezu, jer tek kad sam dobio informaciju da je konvoj stigao tamo, dozvolio sam ulazak konvoja u Vitez.

Situacija se, nakon prolaska konvoja, razvijala tako da ste bili primorani učiniti nešto za Maglaj. Tamo je bilo kritično. Kad se odlučujete deblokirati Maglaj?

Na tom ratištu imali smo vrlo loše taktičke prilike zbog mogućnosti spajanja četnika sa Ozrena kod Vozuće, ispod Zavidovića i Žepča, sa Teslićem. S druge strane, HVO iz Žepča, preko Malovana, Drvara, Banja Luke i Teslića, snabdijevao se gorivom, kao i ostalim materijalno-tehničkim sredstvima. Kad sam počeo voditi pregovore s njima, ne bih li ih nagovorio na savezništvo, moj zahtjev su prolongirali jer im je — navodno — upravo tada trebalo stići gorivo u Žepče. Razmišljao sam, snimao stanje, tražio način da deblokadu Maglaja odradim klasično vojnički. Međutim, uz sva upinjanja, uvjeta za takvu akciju u to vrijeme nije bilo. Imalo smo vrlo nezadovoljavajuće stanje u 303., 318., dakle jedinicama na tom prostoru. Primirje je bilo potpisano, morali smo tražiti neki alternativni način da ne ispadne da smo ga prekršili. Od Šadića sam tražio, pošto je *OG 7 Jug* pod njegovom komandom, da osigura jedan dio jedinica koje bi učestvovala u toj deblokadi. On je poslao "Kalesijske vukove". Isplanirao sam tu jedinicu kroz HVO i četničke linije ubaciti u Maglaj. Cilj mi je bio ojačati jedinice iznutra, unutar obruča, jer je na Ploči i Boriku prijetila opasnost pucanja naših linija. Tada sam se, uz sav rizik, obratio za pomoć jednom evropskom posmatraču koji nam je bio dosta naklonjen. Zamolio sam ga da mi snimi stanje u i oko Žepča. U nastavku, kako bih izvršio pritisak na vanjske linije oko Žepča, angažirao sam dio *17. krajiške brigade*. Istovremeno, vodio sam pregovore da dobijem na raspolaganje dio jedinica *2. korpusa*, jer nisam bio siguran da će "vukovi" sigurno proći. Ukoliko bi se situacija iskomplikirala, uopće nisam bio siguran u jedinice koje su u tom trenutku bile na raspolaganju.

u taj konvoj
amo prostor
ao Armija u
voju za Bilu
sne ima i da
nika Džemu
. Prvi put u
a bezuvjetno
produži i za
ustiti konvoj
Ambasadorka
n pritisak na
sam se samo
u je bio svim
aska za Vitez.
lotur ubojnih
izvesti. Kako
ode u Maglaj?
a ne stigne u

itasov" gospo-
da kao Hrvat,
re sve ono što
ijom prolaska
ragu i organiz-